EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

8. aprill 2008 *

Kohtuasjas C-167/05,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 14. aprillil 2005 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: L. Ström van Lier, K. Gross, K. Simonsson ja R. Lyal, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Rootsi Kuningriik, esindaja: K. Wistrand,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

keda toetab:

Läti Vabariik, esindajad: E. Balode-Buraka ja E. Broks,

menetlusse astuja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, A. Rosas, K. Lenaerts ja L. Bay Larsen, kohtunikud R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris (ettekandja) ja A. Ó Caoimh,

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. mai 2007. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 18. juuli 2007. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagis Euroopa Kohtul tuvastada, et Rootsi Kuningriik on rikkunud EÜ artikli 90 teisest lõigust tulenevaid kohustusi, kuna ta on kohaldanud riigimakse, mis võimaldavad peamiselt Rootsis toodetava õlle kaudset kaitset võrreldes veiniga, mida imporditakse peamiselt teistest liimesriikidest.

Õiguslik raamistik

Alkoholiaktsiisi seadus (1994:1564)

2 Käesolevas hagis kõne all olev alkohoolsetele jookidele kohaldatavat aktsiisi käsitlev Rootsi regulatsioon sisaldub 15. detsembri 1994. aasta seaduses 1994:1564 alkoholiaktsiisi kohta (lagen om alkoholskatt; *SFS* 1994, nr 1564), muudetud seadusega 2001:822 (edaspidi „alkoholiaktsiisi seadus").

3 Alkoholiaktsiisi seaduse artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Aktsiisimaksu tuleb tasuda [kombineeritud nomenklatuuri] rubriiki 2203 kuuluvalt õllelt, kui selle etanoolisisaldus on üle 0,5 mahuprotsendi.

Aktsiisimaksu tuleb tasuda ka [kombineeritud nomenklatuuri] rubriiki 2206 kuuluvalt õlle ja alkoholivabade jookide segult, kui segu etanoolisisaldus on üle 0,5 mahuprotsendi.

Aktsiisimäär on 1,47 [Rootsi krooni] etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta liitris.

Õlled, mille etanoolisisaldus ei ole suurem kui 2,8 mahuprotsenti, on aktsiisist vabastatud."

4 Sama seaduse artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Aktsiisimaksu tuleb tasuda [kombineeritud nomenklatuuri] rubriikidesse 2204 ja 2205 kuuluvalt veinilt, kui selle etanoolisisaldus tuleneb üksnes kääritamisest ja

1. kui etanoolisisaldus on suurem kui 1,2 mahuprotsenti, kuid mitte üle 15 mahuprotsendi, või

2. kui etanoolisisaldus on suurem kui 15 mahuprotsenti, kuid mitte üle 18 mahuprotsendi, ja kui vein ei sisalda mingeid lisaaineid.

Aktsiisimäär liitri kohta on:

7,58 [Rootsi krooni], kui joogi etanoolisisaldus on suurem kui 2,25 mahuprotsenti, kuid mitte üle 4,5 mahuprotsendi;

11,20 [Rootsi krooni], kui joogi etanoolisisaldus on suurem kui 4,5 mahuprotsenti, kuid mitte üle 7 mahuprotsendi;

15,41 [Rootsi krooni], kui joogi etanoolisisaldus on suurem kui 7 mahuprotsenti, kuid mitte üle 8,5 mahuprotsendi;

22,08 [Rootsi krooni], kui joogi etanoolisisaldus on suurem kui 8,5 mahuprotsenti, kuid mitte üle 15 mahuprotsendi;

45,17 [Rootsi krooni], kui joogi etanoolisisaldus on suurem kui 15 mahuprotsenti, kuid mitte üle 18 mahuprotsendi.

Veinid, mille etanoolisisaldus ei ole suurem kui 2,25 mahuprotsenti, on maksust vabastatud.”

Kohtueelne menetlus

5 Kaebuste alusel, milles väideti, et Rootsis veinile kohaldatav aktsiisikord on võrreldes õllele kohaldatava korraga diskrimineeriv, uuris komisjon kõnesolevat regulatsiooni ja jõudis järeldusele, et Rootsi Kuningriik kohaldas EÜ artikli 90 teist lõiku rikkudes riigimakse, mis võimaldasid kaudset kaitset õllele, mida toodetakse peamiselt Rootsis, võrreldes veiniga, mida imporditakse peamiselt teistest liikmesriikidest.

6 Komisjon palus 28. veebruari 2000. aasta ja 1. juuli 2002. aasta märgukirjaga esitada nimetatud liikmesriigil oma seisukoht ning esitas seejärel 19. juunil 2001 põhjendatud arvamuse ja 7. juulil 2004 täiendava põhjendatud arvamuse.

7 Kuna komisjon ei pidanud pärast 19. juunit 2001 seadustega 2001:517 ja 2001:822 tehtud muudatusi rahuldavaks ja Rootsi Kuningriik leidis, et ta ei pea nõustuma täiendavas põhjendatud arvamuses väljendatud komisjoni seisukohaga, otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.

8 Euroopa Kohtu presidendi 16. septembri 2005. aasta määrusega lubati Läti Vabariigil astuda Rootsi Kuningriigi nõuete toetuseks menetlusse.

Hagi

Sissejuhatavad märkused

9 Komisjon ja Rootsi Kuningriik on üksmeelel selles, et Rootsis:

— on õlu peamiselt kodumaine toode ja vein peamiselt importtoode;

— enim tarbitavatel veinidel, mis on üldiselt kõige odavamad, on õllega piisavalt palju ühiseid omadusi, et olla tarbija jaoks õlle asendustoode, nii et neid veine võib pidada õllega konkureerivaks EÜ artikli 90 teise lõigu mõttes;

— õlle ja veini maksustamine on tavapäraselt seotud nende jookide etanoolisisaldusega, st on proportsionaalne nende etanoolisisaldusega mahuprotsentides;

— õlle ja veini etanoolisisalduse mahuprotsentide järgi maksustamises on lahknevusi ning

— maksustamine võib mõjutada tarbija käitumist.

10 Eelmise punkti teises ja viiendas taandes märgituga seoses esitab Rootsi Kuningriik siiski teatavaid täpsustusi. See liikmesriik leiab, et õlu ja vein konkureerivad omavahel üksnes osaliselt ning maksustamine on vaid üks teguritest, mis võivad tarbija käitumist mõjutada.

11 Komisjon ja Rootsi Kuningriik on üksmeelel ka selles, et kui see liikmesriik Euroopa Liiduga 1. jaanuaril 1995 ühines, oli kange õlle — mis oli 16. detsembri 1994. aasta seaduses 1994:1738 alkohoolsete jookide kohta (alkohollagen (1994:1738); *SFS* 1994, nr 1738) määratletud kui õlu, mille etanoolisisaldus on üle 3,5 mahuprotsendi — maksustamine mahuprotsentide järgi peaaegu samasugune kui ligi 11-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veini maksustamine etanoolisisalduse mahuprotsentide järgi.

12 Alates 1. jaanuarist 1997 on õlleaktsiis vähenenud umbes 40%.

13 Selle kohta täpsustab Rootsi Kuningriik, et 1996. aastal tõdes valitsus, et piiriülene õllekaubandus Taaniga, mis tulenes õlle maksustamise erinevusest neis kahes liikmesriigis, on võtnud sellise ulatuse, et õlleaktsiisi vähendamine on vajalik.

14 Veel täpsustab Rootsi Kuningriik, et veini puhul ei ole niisugust piiriülest kaubandust täheldatud nagu õlle puhul, kuigi ka veini maksumäärad on Rootsis märgatavalt kõrgemad kui Taanis. Seetõttu ei ole selle liikmesriigi sõnutsi mingit vajadust veiniaktsiisi korrigeerida ning ei ole mingit põhjust paralleelselt õlleaktsiisi vähendamisega — kui see otsustatakse — muuta veinile kohaldatavaid maksumäärasid. Nimetatud liikmesriik lisab siiski, et komisjoni avaldatud surve tõttu on seaduse 2001:822

kohaselt vähendatud veiniaktsiisi 18,8% alates 1. detsembrist 2001 ning selle vähendamise tõttu on taastatud varasem suhe kange õlle ja veini maksustamise vahel. Seega on need kaks maksukoormust praegu võrdsed.

15 Rootsis kehtib veini, kange õlle ja kangete alkohoolsete jookide müügi suhtes monopol, mis on antud täielikult Rootsi riigi omandis olevale aktsiaseltsile Systembolaget AB (edaspidi „Systembolaget"). Rootsi Kuningriigi esitatud selgitustest — millele komisjon vastu ei vaielnud — nähtub, et see süsteem on peamine vahend selle liikmesriigi alkoholismivastase võitluse poliitikas ning selle eesmärk on alkohoolsete jookide jaemüügi koondamine, et tagada tarbijate vanuse kontrollimine ja kehtivate müügikeeldude järgimine, tagades samas asjaomaste toodete kättesaadavuse.

Poolte argumendid

16 Komisjon väidab, et aktsiis, mida kohaldatakse Rootsi õllele, mis on enimmüüdud alkohoolne jook Rootsi turul, on väiksem kui konkureeriva kategooria veinile kohaldatav aktsiis. Komisjoni arvates mõjutab maksustamise erinevus tarbija valikuid, kuna kõnesoleva maksusüsteemi struktuur ja omadused tugevdavad traditsioonilist õlle eelistamist Rootsi tarbija poolt. Selline olukord on ebasoodus peamiselt teistest liikmesriikidest imporditavale veinile ning seetõttu on sellel õllele kaitsev mõju, mis on EÜ artikli 90 teise lõigu alusel keelatud.

17 Asjaomaseid Rootsi maksusätteid uurides leiab komisjon, et hoolimata seaduse 2001:822 alusel veiniaktsiisi vähendamisest alates 1. detsembrist 2001 kohaldatakse

veinile mitte üksnes suuremat aktsiisi kui õllele, vaid ka etanoolisisaldusest sõltuvat progressiivset maksumäära vastavalt alkoholiaktsiisi seaduse artikli 3 teises lõigus ette nähtud maksuskaalale. Komisjon märgib, et tavalise 12,5-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veini puhul on aktsiisimääraks 1,77 Rootsi krooni etanoolisisalduse mahuprotsendi kohta, mis tähendab umbes 20% erinevust õlleaktsiisi määrast (1,47 krooni etanoolisisalduse mahuprotsendi kohta).

18 Ta rõhutab, et lõpphinda kuulub ka käibemaks 25%, mis arvutatakse hinnast koos aktsiisiga, mille tagajärjeks on, et kuna veinile kohaldatakse suuremat aktsiisi kui õllele, suurendab käibemaks hinna lahknevust, mis tugevdab kõnesoleva maksusüsteemi kaitsvat mõju.

19 Sellest tulenevalt maksustatakse veini kõrgemalt kui õlut ning maksu osakaal on enimmüüdavate veinide (8,5–15-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega ja lõpliku müügihinnaga 49–70 Rootsi krooni, edaspidi „keskmine kategooria") hinnas suurem kui õlle hinnas.

20 Õlle ja veini vahelise konkurentsi osas on komisjon arvamusel, et Rootsis on konkurents kange õlle — mis on Rootsi turul enimmüüdud toode — ja keskmise kategooria veinide vahel. Ta märgib, et veini nagu kanget õlutki tuleb osta Systembolageti müügipunktidest, samas kui alla 3,5-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega õlu on saadaval toidupoodides. Kange õlu ja vein konkureerivad seega samades müügipunktides. Komisjoni arvates võib see, et tarbija peab kange õlle ja veini ostmiseks pöörduma Systembolagetisse, tugevdada nende toodete asendatavust ja järelikult

ka nendevahelist konkurentsi. Lisaks täpsustab komisjon, et vein ja õlu on saadaval ainult eriluba omavates restoranides ja toitlustusasutustes, kus need kaks jooki võivad samuti omavahel konkureerida.

21 Komisjon võrdleb kõnesoleva maksusüsteemi mõju, arvestades õlle ja veini hinda, alkoholisisaldust ja kogust, ning jõuab järeldusele, et olenemata kasutatavast võrdlusmeetodist on veini maksukoormus selgelt suurem kui õllel. Selles kontekstis märgib ta, et maksustamise mõju on kõige märgatavam 41–70 Rootsi kroonise lõpphinnaga veinide puhul, mis moodustavad valdava osa selle toote jaemüügist (2003. aastal 78,7%).

22 Mis puudutab kõnesoleva maksusüsteemi kaitsva laadi hindamist EÜ artikli 90 teise lõigu alusel, siis leiab komisjon, et oluline on mitte üksnes tuvastada selle süsteemi kaitsev laad, vaid ka tõendada selle mõju tarbijale, keda võidakse otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt kallutada valima kodumaist toodet, mis niisuguse elemendi puudumisel oleks võrdväärne imporditud tootega ja järelikult oleks selle konkurent.

23 Komisjoni arvates on käesolevas asjas kõne all oleva maksusüsteemi eesmärk samasugune nagu see, millest oli juttu 12. juuli 1983. aasta otsuses kohtuasjas 170/78: komisjon *vs.* Ühendkuningriik (EKL 1983, lk 2265), kus Euroopa Kohus tõdes, et selle tulemusel maksustati teistest liikmesriikidest pärit veini kõrgemalt, et tagada kodumaise õlletoodangu kaitse, kuna see on konkurentsi vaatepunktist sobivaim võrdluskriteerium. Komisjon leiab, tuginedes 27. veebruari 1980. aasta otsusele kohtuasjas 170/78: komisjon *vs.* Ühendkuningriik (EKL 1980, lk 417, punkt 14),

et kõnesolev maksusüsteem kinnistab tarbimisharjumusi, tugevdades kodumaist päritolu õlle eelisseisundit ning tekitades diskrimineerimise teistest liikmesriikidest pärit veini kommertspotentsiaali suhtes.

24 Komisjon väidab, et Rootsi Kuningriik kasutab maksustamist tarbija käitumise mõjutamiseks mitte üksnes toodete valikul, vaid ka konkureerivate toodete vahel valimisel. Komisjoni sõnutsi nähtub Systembolageti avaldatud statistikast, et enne õlleaktsiisi langetamist 40% ja sellega kaasnenud veiniaktsiisi mõningast suurendamist 1. jaanuaril 1997 olid õlle ja veini müügimahud suhteliselt sarnased ning et muudatuste järel vähenes veinimüük 3,7% ja õllemüük suurenes 8,9%. Pärast veiniaktsiisi mõningast vähendamist alates 1. detsembrist 2001 suurenes veinimüük 11%, mis on suurim täheldatud kasv ajavahemikul 1995–2004. Kuid samadest statistilistest andmetest nähtub ka see, et veinimüügi suurenemise kõrval kasvas õllemüük protsentuaalselt palju rohkem. Komisjon lisab, et nende andmete uurimisel tuleb arvesse võtta, et Rootsi Kuningriik kasutab maksustamist kui vahendit tugevdamaks tarbimise orienteeritust asjaomastele toodetele.

25 Selles kontekstis leiab komisjon, et nende kahe joogi müügimahtude muutumise põhjuseks ja selgituseks on nende jookide erinev maksualane kohtlemine, mis kehtestati 1997. aastal ja oli selgelt suunatud kodumaise õlletoodangu kaitsmisele. Kaitsemõju jätkub senini. Komisjon rõhutab, et kuigi ka veiniaktsiisi on alandatud, ei ole seda tehtud samas ulatuses nagu õlle puhul ning vaatamata kõigele on veiniaktsiis oluliselt kõrgem kui õlleaktsiis, nii et kõnesoleva maksusüsteemi tagajärjeks on jätkuvalt õlle propageerimine veini ees.

26 Kokkuvõtteks märgib komisjon, et Rootsi Kuningriik ei pea maksustama õlut ja veini kindla määraga, kuid ta peab määrama kindlaks nende kahe konkureeriva toote aktsiisimaksud selliselt, et kodumaiseid tooteid ei eelistataks ühelgi tasandil. Sellega seoses täpsustas komisjon kohtuistungil, et tema arvates tuleks veini maksustamist uuesti vähendada samas ulatuses, nagu seda tehti alates 1. detsembrist 2001.

27 Rootsi Kuningriik eitab EÜ artikli 90 teisest lõigust tulenevate kohustuste rikkumist. Õllekaubanduse kaudne kaitsmine veini pakutava konkurentsi eest ei ole vaidlusaluste maksusätete — mis ei ole identsed — eesmärk ega tagajärg.

28 Rootsi Kuningriik leiab, et vaidlusaluse maksusüsteemi hindamisel EÜ artikli 90 teise lõigu alusel tuleb lähtuda võrdlusest enimmüüdud kangete õllede ja enimmüüdud odavaimate veinide vahel, mille etanoolisisaldus on umbes 11 mahuprotsenti.

29 Selle liikmesriigi arvates on otsustava tähtsusega küsimus, kas neil konkureerivatel toodetel lasuv maksukoormus on selline, mis võib mõjutada asjaomast turgu, vähendades imporditud toodete võimalikku tarbimist konkureerivate kodumaiste toodete kasuks.

30 Siseriiklike maksusätete mõju tuleks hinnata kahes järgus. Kõigepealt tuleks võrrelda hindu seoses mõjuga, mis neil on tarbija valikule õlle ja veini vahel, ning seejärel

uurida statistikat müügistruktuuri kohta, mis on seotud valikuga nende toodete vahel.

31 Õlle ja sellega konkureeriva veini müügihindade võrdluse kohta märgib Rootsi Kuningriik, et võrdluseks kasutatava arvutusaluse valik ei ole ilmne ning ei ole ka teada, milline hinnavõrdlus annab konkurentsist kõige tõepärasema pildi.

32 Kuna liikmesriigi kohustuste rikkumise hagiga seotud menetluses tuleb väidetava rikkumise olemasolu tõendada komisjonil, ei pea kõnesolev liikmesriik vajalikuks kirjeldada kõiki võimalikke kõnesolevate toodete lõpliku müügihinna võrdlusi. Ta peab piisavaks lähtuda käesolevas asjas liitri õlle ja liitri veini müügihinna võrdluse tulemustest, nagu kohtuasjas 356/85: komisjon *vs.* Belgia, milles tehti otsus 9. juulil 1987 (EKL 1987, lk 3299). Selles kohtuasjas ilmnes samuti sellisest võrdlusest, et ei ole võimalik eirata õlle ja veini olulist hinnaerinevust, olenemata neil toodetel lasuva maksukoormuse erinevusest.

33 Rootsi Kuningriik leiab, et liitri enimmüüdud kange õlle ja liitri enimmüüdud odavaima umbes 11 mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veini müügihinna võrdlus näitab, et nende toodete maksukoormuse erinevus ei ole selline, et seda võiks pidada tarbija käitumist mõjutavaks. Kirjeldatud vein oleks isegi sellega võrreldava kange õllega identselt maksustatuna õllest kaks korda kallim. Hindade võrdlus ei saa seega anda alust järelduseks, et vaidlusalused Rootsi maksusätted mõjutavad tarbija valikut, soodustades kodumaise õlle turustamist imporditud veini kahjuks.

34 Rootsi Kuningriik, keda toetab Läti Vabariik, on seisukohal, et kasutatud hinnavõrdlusega ei tõenda komisjon, et õlle ja võrreldava kvaliteediga veini müügihindade erinevus oleks niivõrd väike, et nende kahe toote maksukoormuse erinevus mõjutaks tarbija käitumist.

35 Seejärel väidab ta, et õlle ja veini tarbimistendentse puudutav statistika, millele komisjon viitab, ei anna kuidagi märku Rootsi maksusätete väidetavast kaitsemõjust õllekaubandusele. Sellega seoses väidab Rootsi Kuningriik, et kõige tõepärasema pildi olukorrast annab Systembolageti, Skatteverketi (Rootsi otseste ja kaudsete maksude amet) ja Svenska Bryggareföreningeni (Rootsi karastusjookide, õlle-, siidri- ja veetootjate liit) statistika ühine vaatlus. Ta täpsustab, et alates 1996. aastast on kange õlle müügimaht suhteliselt püsivalt ületanud veini müügimahtu ligi 100 000 000 liitri võrra aastas.

36 See liikmesriik nõustub komisjoni seisukohaga, et müügistatistika näitab, et põhimõtteliselt on tarbija maksustamise suhtes tundlik, kuna maksustamine mõjutab maksustatava toote hinda, leides samas, et hinnad on oluline vahend alkoholismivastase võitluse poliitika eesmärkide saavutamiseks. Kuid asjaolu, et tarbija reageerib hinnalangusele suurema tarbimisega, ei tõenda, et ta muudaks seetõttu oma käitumist alkohoolsete jookide eri kategooriate vahel valimisel. Vastupidi, hinnatundlikkus räägib selle vastu, et veinihindade alandamine, mis tuleneb veini ja kange õlle ühesugusest maksustamisest, võiks kaasa tuua veinitarbimise suurenemise õlle arvelt, sest kui hoolimata maksuvähendusest maksab vein kaks korda nii palju kui kange õlu, ei vali hinnatundlik tarbija veini.

37 Läti Vabariik leiab omalt poolt, et esmalt tuleks uurida veini ja õlle nõudluse ristelastsust. Tema arvates on nende toodete nõudlus suhteliselt väheelastne, kuna nõudlus ei ole hindade arengu suhtes tundlik. Ta järeldab sellest, et õlle ja veini hind ei ole tarbija valikut määrav tegur.

38 Lisaks leiab Rootsi Kuningriik, et komisjon seisukoht küsimuses, kuidas mõjutavad aktsiisimaksud tarbija valikut õlle ja veini vahel, on liiga lihtsustatud. Kuna need kaks toodet teineteist vastastikku täielikult ei asenda, võivad tarbija valikut mõjutada ka muud tegurid.

39 Rootsi Kuningriik, keda toetab Läti Vabariik, ei pea komisjoni väiteid veini ja õlle tarbimisharjumuste arengu kohta piisavaks, et kindlalt tõendada seose olemasolu tarbimise muutumise ja asjaolu vahel, et veini maksustatakse mõnevõrra kõrgemalt kui õlut. Seega ei ole komisjon tõendanud, et Rootsi maksusüsteemil oleks õllekaubandusele kaitsev mõju.

Euroopa Kohtu hinnang

40 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on EÜ asutamislepingu artikli 95 (muudetuna EÜ artikkel 90) eesmärk tagada liikmesriikideva-

heline kaupade vaba liikumine tavapärastes konkurentsitingimustes, kõrvaldades igasuguses vormis kaitse, mis võib kaasa tuua teistest liikmesriikidest pärit kaupadele diskrimineerivate riigimaksude kohaldamise, ning tagada riigimaksude täielik neutraalsus kodumaiste toodete ja imporditud toodete vahelise konkurentsi osas (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia, punkt 6).

41 Sellest lähtuvalt on EÜ artikli 90 teise lõigu ülesanne mis tahes maksualase kaudse kaitse takistamine selliste imporditud toodete puhul, mis ei ole küll kodumaiste toodetega samasugused esimese lõigu tähenduses, kuid on siiski mõningatega neist vähemalt osaliselt, kaudselt või potentsiaalselt konkureerivad (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia, punkt 7, ja 11. augusti 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-367/93–C-377/93: Roders jt, EKL 1995, lk I-2229, punkt 38).

42 Seetõttu tuleb komisjoni kritiseeritud maksusüsteemi EÜ artikli 90 teisele lõigule vastavuse kontrollimisel esmalt täpsustada, mil määral võib õlut ja veini pidada konkureerivateks toodeteks selle sätte seisukohalt.

43 Kohtupraktika kohaselt võimaldab asjaolu, et vein ja õlu võivad teatud osas rahuldada samu vajadusi, järeldada, et need on omavahel teataval määral asendatavad, kusjuures Euroopa Kohus on siiski täpsustanud, et veinide suure kvaliteedi- ja ka hinnaerinevuse tõttu tuleb õlle — mis on populaarne ja laialdaselt tarbitav jook — ja veini vahelise konkurentsi kindlaksmääramisel võtta arvesse üldsusele kõige kättesaadavamaid veine, mis on üldiselt ka kõige lahjemad ja odavamad, ning seega tuleb ka maksuvõrdlused teha sellelt aluselt (vt eespool viidatud otsus komisjon *vs.* Belgia, punkt 10 ja viidatud kohtupraktika).

44 Need kaalutlused kehtivad ka käesoleva asja puhul, kuivõrd Euroopa Kohtule edastatud andmetest ei nähtu mingit Rootsi turu eripära, mis õigustaks teistsugust hindamist. Järelikult tuleb tõdeda, et käesolevas asjas on ainult keskmise kategooria veinidel, mille jaemüügiga võib tegelda vaid Systembolaget, piisavalt ühiseid omadusi kange õllega, mille etanoolisisaldus on 3,5 mahuprotsenti või suurem ja mille jaemüügiõigus on samuti ainult Systembolagetil, et olla tarbija jaoks alternatiiviks ja mida võib seetõttu pidada kange õllega konkureerivaks EÜ artikli 90 teise lõigu seisukohalt.

45 Teiseks tuleb võrrelda nende toodete maksustamist, et teha kindlaks võimalik maksustamiserinevus ja selle ulatus.

46 Komisjon ja Rootsi Kuningriik on eri meelt selles, kuivõrd asjakohased on käesolevas asjas võrdlusmeetodid, mida kasutati eespool viidatud kohtuotsustes komisjon *vs.* Ühendkuningriik ja komisjon *vs.* Belgia, et määrata kindlaks õlle ja veini maksustamise suhe.

47 Euroopa Kohus leiab, et käesolevas asjas kõige asjakohasem võrdlus on võrdlus vastavalt nende jookide etanoolisisalduse alusel määratud alkoholiaktsiisile.

48 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 54 märkis, kujutab etanoolisisaldus endast kõige asjakohasemat hindamiskriteeriumi käesolevas kohtuasjas, kuna see on Rootsis

aktsiisi kindlaksmääramise alus. Lisaks on tegemist toote omadusi peegeldava objektiivse kriteeriumiga.

49 Alkoholiaktsiisi seaduse artikli 2 alusel on õllel kindel aktsiisimäär, samas kui selle seaduse artikli 3 alusel on veinile kohaldatav aktsiis progresseeruv sõltuvalt selles sättes ette nähtud kategooriatest. Vaidlust ei ole selles, et mõlema toote puhul on käibemaks 25% müügihinnast koos aktsiisiga.

50 Etanoolisisaldusest sõltuva maksumäära võrdlemisel ilmneb, et kange õllega konkureeriv 12,5-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega vein on maksustatud etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta liitris umbes 20% kõrgemalt kui õlu (1,77 Rootsi krooni võrreldes 1,47 Rootsi krooniga), 11-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veini puhul on see erinevus 36% (2 Rootsi krooni võrreldes 1,47 Rootsi krooniga) ning 10-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veini puhul 50% (2,208 Rootsi krooni võrreldes 1,47 Rootsi krooniga).

51 Kange õllega konkureeriv vein on seega maksustatud kõrgemalt kui õlu.

52 Kolmandaks tuleb kontrollida, kas veini suurem maksukoormus võrreldes kange õllega võib mõjutada asjaomast turgu või mitte, vähendades imporditud toodete võimalikku tarbimist konkureerivate kodumaiste toodete kasuks (vt eespool viidatud otsused komisjon *vs.* Belgia, punkt 15, ning Roders jt, punkt 39).

53 Selle juures tuleb arvesse võtta kõnesolevate toodete müügihindade erinevust ja selle mõju tarbija valikule ning nende toodete tarbimise arengule (eespool viidatud otsus Roders jt, punkt 39).

54 Sellisel hindamisel tuleb valida liitril õllel ja liitril veinil põhinev võrdlusmeetod, millega mõlemad pooled on lõpuks nõustunud, kuivõrd komisjon ei ole tõendanud muu meetodi asjakohasust käesolevas asjas.

55 Sellega seoses tuleb tõdeda, et komisjoni ja Rootsi Kuningriigi esitatud andmeid arvestades on liitri kange õlle ja liitri sellega konkureeriva veini lõpliku müügihinna (koos kõigi maksudega) vaheline suhe üks kahele.

56 Euroopa Kohtule esitatud andmetest nähtub, et isegi kui eeldada, et kangele õllele kohaldatavat aktsiisi, s.o 1,47 Rootsi krooni etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta liitris, kohaldatakse sellega konkureerivale 12,5-mahuprotsendilise etanoolisisaldusega veinile, väheneks liitri veini lõplik müügihind koos kõigi maksudega 4,63 Rootsi krooni (0,5 euro) võrra ehk 6,65%. Vaatamata sellele vähenemisele oleks liitri kange õlle ja liitri sellega konkureeriva veini lõpliku müügihinna (koos kõigi maksudega) vaheline suhe üks kahele. Täpsemalt, 1 : 2,3 asemel 1 : 2,1.

57 Liitri kange õlle ja liitri sellega konkureeriva veini müügihinna võrdlusest nähtub seega, et nende kahe toote hinna lahknevus on enne ja pärast maksustamist peaaegu

samasugune. Isegi kui õlle ja sellega konkureeriva veini müügihinna erinevus on väiksem kui erinevus, mida tõdes Euroopa Kohus eespool viidatud otsuses komisjon *vs.* Belgia, tuleb selles olukorras rõhutada, et käesolevas asjas kindlaks tehtud erinevus müügihindades on selline, et nende toodete erinev maksustamine ei mõjuta asjaomases sektoris tarbija käitumist.

58 Kõigest eeltoodust nähtub, et komisjon ei ole tõendanud, et käesolevas asjas oleks 3,5-mahuprotsendilise või suurema etanoolisisaldusega kange õlle ja sellega konkureeriva keskmise kategooria veini hindade lahknevus sedavõrd väike, et neile toodetele Rootsis kohaldatava aktsiisimäära erinevus võiks mõjutada tarbija käitumist. Võttes arvesse käesoleva otsuse punktis 56 esitatud tõdemust lõplike müügihindade suhte kohta, ei tundu vaidlusaluse maksusüsteemi kohaldamine võimaldavat Rootsi õlle EÜ artikli 90 teise lõigu mõttes kaudset kaitset ainult asjaolu tõttu, et peamiselt teistest liikmesriikidest imporditavat veini maksustatakse kõrgemalt kui õlut, mis on peamiselt kodumaine toode.

59 Igal juhul tuleb tõdeda, et asjaomaste toodete müüki käsitlevad komisjoni esitatud statistilised andmed võimaldavad äärmisel juhul tõendada tarbija teatavat tundlikkust nende toodete hinnamuutuste osas vaid lühikese aja kestel, kuid mitte püsivat tarbimisharjumuste muutumist õlle kasuks ja veini kahjuks.

60 On tõsi, et eespool viidatud 27. veebruari 1980. aasta otsuse komisjon *vs.* Ühendkuningriik punktis 10 märkis Euroopa Kohus, et EÜ artikli 90 teise lõigu kohalda-

miseks ei saa iga kord nõuda, et riigimaksude kaitsvat mõju tõendataks statistiliste andmetega, vaid piisab sellest, kui tuvastatakse, et teatav maksumehhanism võib selle omadusi arvesse võttes sellist mõju avaldada.

61 Kuid käesolevas asjas tuleb eeltoodut arvestades tõdeda, et komisjon ei ole tõendanud, et vaidlusalune maksuregulatsioon võiks sellist kaitsvat mõju avaldada.

62 Seepärast tuleb hagi jätta põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

Kohtukulud

63 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Rootsi Kuningriik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

64 Menetlusse astunud liikmesriigid kannavad kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel ise oma kohtukulud. Järelikult tuleb otsustada, et Läti Vabariik kannab ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt.

3. Läti Vabariik kannab ise oma kohtukulud.

Allkirjad